

کشاورزی و محیط؛ دولت و مردم

شمسیه رئیس پور

سازمان نوسازی شهر تهران

سرشناسه: رئیس پور، شمسیه، ۱۳۶۸.
 عنوان و نام پدیدآورنده: کتاب محله؛ دولاب - شمسیه رئیس پور؛ [به سفارش] سازمان نوسازی شهر تهران،
 معاونت برنامه ریزی و توسعه شهری، اداره پژوهش.
 مشخصات نشر: تهران: لحظه یک، ۱۳۹۸.
 مشخصات ظاهری: ۱۰۴ ص، ۱۴/۵*۲۱/۵ س.م.
 شابک: ۵-۸-۹۷۶۰۹-۹۷۸-۶۰۰-۹۷۸-۱۲۵۰۰۰ ریال
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 موضوع: محله ها--ایران--تهران
 موضوع: Tehran--Iran--Neighborhoods
 موضوع: دولاب
 موضوع: Doulab (Tehran, Iran)
 رشته افزوده: سازمان نوسازی شهر تهران، معاونت برنامه ریزی و توسعه شهری، اداره پژوهش.
 رده بندی کنگ: DSR ۲۰۷۹/۵/۹۷۹
 رده بندی دی.بی.۱۲۲۲: ۹۷
 شماره کتابشناختی: ۵۶۰۰۱۹۳

پدید آورنده: شمسیه رئیس پور
 سفارش دهنده: سازمان نوسازی شهر تهران، معاونت برنامه ریزی و توسعه شهری، اداره پژوهش.
 همکاران سازمان: علی خانی (معاون برنامه ریزی و توسعه شهری)، محبوبه بیدری، مریم احمدی.
 ناظر: مونا محمدزاده
 مدیر هنری و طراح جلد: خسرو اشتری
 صفحه آرا: اعظم میرزائی
 نوبت چاپ: اول
 سال چاپ: ۱۳۹۸
 چاپ: موسسه چاپ و نشر لحظه یک
 شمارگان: ۱۰۰۰
 بها: ۱۲۵۰۰۰ ریال
 ناشر: لحظه یک
 کلیه حقوق چاپ برای ناشر محفوظ است.

نشانی: بزرگراه صیاد شیرازی خیابان شهید گلاب بخش پلاک ۴۷
 کد پستی: ۱۶۳۷۶۳۶۱۱۱
 تلفن: ۸۸۴۰۶۷۶۲
 m.damaneh@gmail.com

پیشگفتار:

محلّه به عنوان کوچک ترین سطح نظام برنامه ریزی و مدیریت شهرها، نقشی اساسی و بنیادین در فرایند توسعه پایدار شهری را دارا است. این حوزه های فضایی در حقیقت بلوک های سازنده سیستم و ساختار فضایی شهر هستند. مقوله هویت و نداشتن تعلق مکانی یکی از مهم ترین مسایل و چالش های شهر و معماری و شهرسازی معاصر ایران به شمار می آید. شکل گیری نهادهای اجتماعی، اعتلای ارزش های فرهنگی، گسترش و تحکیم روابط و انسجام اجتماعی و پاسداری از ارزش های انسانی و هویت های محلی و ملی است که به یک مکان معنای بخشد و آن را تبدیل به محلّه و شهر می کند. ثبت خاطرات و روایات و بازنگری اندیشه های محلّه های کهن از جمله محلات شهر تهران، می تواند سبب بازیابی و بازشناسی بخشی از هویت محلّه شود.

سازمان نوسازی شهر تهران با راستای مأموریت های خود و با اتخاذ رویکرد توسعه محلّه ای در نوسازی بافت فرسوده و ناکارآمد شهر تهران به عنوان رهیافتی کل نگر و جامع و هم چنین با تاکید بر حفظ و احیای روابط و سرچشمه های اجتماعی محلات به عنوان نیروی پیشران فرآیند نوسازی، تهیه و تدوین مجموعه کتاب های محلّه را در دستور کار خود قرار داده است. مجموعه کتاب های محلّه به مثابه شناسنامه محلات، با هدف معرفی تاریخچه محلات، رویدادهای مهم و اشخاص تاثیرگذار یک محلّه و انعکاس بخشی از دارایی های اجتماعی آن است که به زبانی ساده، شیوا و قابل استفاده برای تمام شهروندان با همکاری دفاتر توسعه محلّه ای تدوین شده است. آنانی که بی واسطه با ساکنان محلات ارتباط بوده و از پیشینه و تاریخ محلات، شرایط اقتصادی، اجتماعی و کالبدی آن ها آگاهی دارند امید است این مجموعه بتواند با بهبود حس تعلق ساکنان و فراهم ساختن بستری و شرایط مشارکت هر چه بیشتر آنان فرآیند توسعه محلات را تسهیل کند.

در پایان بر خود لازم می دانم از جناب آقایان دکتر سید محمد بهشتی، دکتر محمد حسن خوشنویس، شرکت مهندسین مشاور برین بوم نوژان و نویسنده کتاب برای تلاش در تهیه و هم چنین از همکاران خود در اداره پژوهش، برای راهبری، ارزیابی و تنظیم این مجموعه تشکر و قدردانی کنم.

کاوه حاجی علی اکبری
مدیرعامل

فهرست

۶.....	مقدمه
۷.....	سرزمین حرکت و حرکت
۱۵.....	خنکای خاطره‌ی دولاب
۲۰.....	منا
۲۳.....	گنینه کهن
۳۵.....	حوام مانا
۴۲.....	استراح گاه
۴۶.....	خانه جامانده
۴۷.....	آرامستان دولاب
۵۳.....	دولاب را دارالمومنین خوانند
۶۱.....	برشی از امروز دولاب
۶۲.....	تکیه چال، تکیه گاه دولاب
۶۸.....	حاج اسماعیل
۷۰.....	حاج احمد
۷۱.....	چهل یار، چهل تن
۷۵.....	برشی از امروز دولاب
۷۶.....	حسینیه عسگری
۷۸.....	همسایگان از دیروز تا امروز دولاب
۸۶.....	زمین های خاکی، قدم های طلایی
۹۳.....	زورخانه
۹۷.....	تصویر دولاب
۹۹.....	دولاب در شعر شاعران
۱۰۳.....	فهرست منابع

مقدمه

دولاب محله ای نشسته در منتهی الیه جنوب شرقی تهران، روزگاری خارج از حصار شاه طهماسب و چسبیده به حصار ناصری با مدخلی به نام دروازه دولاب به تهران. از میدان شهدا که گذر کنیم و خیابان ۱۷ شهریور را به سمت جنوب طی کنیم، نام دروازه دولاب هنوز به گوش می رسد. دولاب یک محله نیست، یک تاریخ است که امروز چندین محله به نام او با تکیه به هویت اوزندگی می کنند. دولاب، گذرپایین دولاب، حسین آباد دولاب و سرآسیاب دولاب.

آن روز که نام ده لابل را برای اولین بار شنیدیم، برایمان محله ای بود شبیه به تمام محله های آن که قبل از آن دیدیم یا بعد از آن می خواستیم ببینیم. کتاب بهانه ای شد تا روایت های ده لابل را بخوانیم و بشنویم، و این کتاب از روایت های دیروز و امروز دولاب می گوید

